

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL R. M. IR SEESAM INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. vasario 8 d. Nr. 242-52
Vilnius

Lietuvos bankas gavo R. M. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi išnagrinėti tarp jos ir *Seesam Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2015 m. gruodžio 14–2016 m. gruodžio 14 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjos ir draudiko buvo sudaryta Automobilių savanoriškojo draudimo sutartis (*duomenys neskelbtini*), kuria buvo apdrausta transporto priemonė „Ford Mondeo“. 2016 m. gegužės 31 d. pareiškėja draudikui pateikė pranešimą apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį, kad „apdraustas automobilis stovėjo privačiame sklype šalia statomo namo, netoliese už 2–3 m buvo sukrautos statybinės medžiagos, tarp kurių buvo ir keletas statybinių putų flakonų. Minėtos medžiagos buvo padėtos saulės atokaitoje. Vienas iš flakonų dėl įkaitimo sprogo ir aptaškė automobilį“.

Vadovaujantis remonto įmonės UAB „Autocentras“ sudaryta automobilio „Ford Mondeo“ remonto išlaidų sąmata, buvo apskaičiuotas 2 373,75 Eur minėto automobilio atkūrimo išlaidų dydis. Draudikas pareiškėją 2016 m. rugpjūčio 16 d. raštu informavo, kad tarp pareiškėjos ir draudiko sudarytos draudimo sutarties sąlygose numatyta, kad tuo atveju, jei draudžiamasis įvykis nėra vagystė arba trečiųjų asmenų tyčinė veika, draudikas kompensuoja nuostolius iki 1 448,10 Eur net tada, jei įvykis nebuvo užregistruotas policijoje. Atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėja apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį nepranešė policijai, taip pat, vadovaudamasis draudimo sutarties sąlygomis dėl 116 Eur besąlyginės išskaitos taikymo, draudikas pareiškėją informavo, jog draudimo išmoka, atlyginanti transporto priemonei „Ford Mondeo“ dėl 2016 m. rugpjūčio 16 d. įvykio padarytą žalą, yra 1 332,10 Eur.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko išmokėtos draudimo išmokos dydžiu, kreipėsi į Lietuvos banką nurodė, kad draudiko eksperto atliktos sugadintos transporto priemonės apžiūros metu pareiškėjai nebuvo nurodyta, kad 2016 m. gegužės 29 d. įvykis turi būti registruojamas policijoje. Pareiškėja pabrėžė, kad teisės aktai nenustato pareigos informuoti policijos pareigūnų apie tokio pobūdžio įvykį, kurio metu buvo sugadinta transporto priemonė „Ford Mondeo“. Pareiškėja taip pat teigė, kad teisės aktai nenustato pareigos policijos pareigūnams pranešti apie įvykį, kurio metu transporto priemonei buvo padaryta didesnė nei 1 448,10 Eur žala.

Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką nurodė, kad nagrinėjamu atveju ginčas kyla dėl draudimo sutarties sąlygos, įtvirtinančios draudėjo pareigą pranešti apie draudžiamąjį įvykį kompetentingoms institucijoms esant tam tikram žalos dydžiui, ir draudiko teisės šiuo pagrindu nemokėti draudimo išmokos, aiškinimo ir taikymo. Pareiškėja pabrėžė, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatavo, jog, vadovaujantis civilinių santykių subjektų lygiateisiškumo, sutarties laisvės, teisinio apibrėžtumo, teisėtų lūkesčių principais, draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, taisyklėse pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos. Jeigu standartines sąlygas parengusi šalis to tinkamai

nepadaro, kilus sutarties šalių ginčui, ši šalis negali remtis tokiomis standartinėmis sąlygomis, dėl kurių aiškumo ir atskleidimo kitai šaliai kyla abejonių. Pareiga įrodyti, kad standartinės sąlygos yra aiškios ir neturėjo būti klaidingai suprastos kitos sutarties šalies, taip pat kaip ir tai, kad jos kitai šaliai buvo tinkamai atskleistos, tenka standartinės sąlygas parengusiai šaliai.

Pareiškėja nurodė, kad draudimo sutarties sąlygose, be nustatytos pareigos kviesti policiją į įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, vietą, taip pat yra įtvirtinta papildoma žalos dydžio kriterijaus sąlyga. Pareiškėjos teigimu, draudėjas, nebūdamas profesionalus žalų ekspertas, sudaręs draudimo sutartį prisijungimo būdu pagal standartinės draudimo sutarties sąlygas, neturi galimybių įvertinti būsimos žalos dydžio. Nustatyti žalą galima tik atlikus transporto priemonės remonto darbus, todėl darytina išvada, kad toks draudimo apsaugos ribojimas paneigia draudimo sutarties esmę. Atsižvelgdama į tai, kad teisės aktai nenumato draudėjo pareigos vertinti apdraustos transporto priemonės žalos dydžio ir kviesti policijos pareigūnų į įvykių, apie kuriuos pagal teisės aktų reikalavimus nėra pareigos informuoti policijos pareigūnų, vietą, pareiškėja nurodė, kad draudimo sutarties sąlyga, kurios pagrindu draudikas sumažino apskaičiuotą draudimo išmokos dydį, yra aiškintina jos, kaip vartotojos, naudai.

Pareiškėja kreipimesi į Lietuvos banką taip pat teigė, kad nagrinėjamu atveju draudikas nesilaikė Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytų reikalavimų įrodyti aplinkybes, suteikiančias draudikui teisę sumažinti draudimo išmoką, taip pat, prieš priimant sprendimą dėl draudimo sutarties sąlygų pažeidimo, atsisakyti mokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti, sutarties sąlygų pažeidimo pobūdį įvertinti pagal Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalyje įtvirtintus draudiko teisės nemokėti draudimo išmokos arba ją sumažinti įgyvendinimo kriterijus.

Pareiškėja pabrėžė, kad nėra nustatyta aplinkybių, jog ji apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį policijai nepranešė tyčia, siekdama suklaidinti draudiką apie žalą, jos dydį arba apsunkinti ištirti draudžiamą įvykio aplinkybes. Taip pat nėra nustatyta aplinkybių, kad pareiškėja nebendradarbiavo su draudiku ir apsunkino draudžiamą įvykio tyrimą. Pareiškėja pabrėžė, kad draudikas jokių 2016 m. gegužės 29 d. įvykio tyrimo veiksmų neatliko, nesikreipė į fizinius ar juridinius asmenis dėl papildomos informacijos suteikimo. Pareiškėjos teigimu, draudiko pareiškėjai pateikti paaiškinimai, kad į 2016 m. gegužės 29 d. įvykio vietą iškviešti policijos pareigūnai galėjo užfiksuoti 2016 m. gegužės 29 d. įvykio aplinkybes, kurios galėjo turėti įtakos draudiko sprendimui dėl draudimo išmokos dydžio, yra grindžiami tik draudiko prielaidomis. Remdamasi kreipimesi į Lietuvos banką nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui nemažinti draudimo išmokos, nustatytos pagal UAB „Autocentras“ apskaičiuotas automobilio „Ford Mondeo“ remonto išlaidas.

Draudikas, pateikdamas atsiliepimą į pareiškėjos kreipimąsi, nurodė, kad jis tinkamai vykdė pareigą užtikrinti draudimo sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą. Draudikas pabrėžė, kad draudimo sutartis buvo sudaryta Kelių transporto priemonių savanoriškojo draudimo taisyklių Nr. 006 (2015 m. kovo 1 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) ir Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų pagrindu. Taisyklių 1.2 papunktyje nustatyta, kad draudimo sutartį sudaro ir jos neatskiriama dalimi laikomi draudimo liudijimas ir visi jame nurodyti priedai, Taisyklės ir Bendrosios draudimo sutarties sąlygos, kitos papildomos draudimo sutarties sąlygos, dėl kurių draudėjas ir draudikas susitaria raštu.

Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3.1.2 papunktyje yra nustatyta draudėjo pareiga apie atsitikusį įvykį nedelsiant informuoti kompetentingas institucijas. Minėta pareiga yra įtvirtinta „tam, kad būtų imtasi protingų priemonių įvykio aplinkybes užfiksuoti, ištirti bei žalai sumažinti“. Taisyklių 8 skyriuje, kuriame numatytos draudimo išmokos nemokėjimo arba jos mažinimo sąlygos, yra įtvirtinti draudėjo pareigos atsitikus įvykiui, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, apie šį įvykį pranešti kompetentingoms institucijoms nevykdymo teisiniai padariniai. Draudikas, remdamasis standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, nurodė, kad jis draudimo taisyklių pagrindu turi teisę nemokėti draudėjui draudimo išmokos, jeigu apie įvykį nebuvo pranešta policijai, tačiau nagrinėjamu atveju pareiškėja ir draudikas draudimo sutarties sudarymo metu individualiai susitarė, kad „jeigu draudžiamasis įvykis nėra vagystė ar trečiųjų asmenų tyčinė veika,

draudikas kompensuos nuostolius iki 1 447,10 Eur, net jei įvykis nebuvo registruotas policijoje“. Draudikas pabrėžė, kad draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudėjo nepranešimo apie įvykį policijai draudimo sutartyje nustatyta tvarka teisinius padarinius, yra suformuluota taip, kad nekyla abejonių dėl jų aiškinimo.

Draudikas, pateikdamas atsikirtimus dėl pareiškėjos nurodytos aplinkybės, jog be Taisyklėse nustatytos pareigos kviešti policiją į įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, vietą taip pat yra įtvirtinta papildoma žalos dydžio kriterijaus sąlyga, nurodė, kad draudimo sutartyje nėra reikalavimo įvykus draudžiamajam įvykiui draudėjui įvertinti apdraustai transporto priemonei padarytos žalos dydį. Nagrinėjamu atveju pareiškėja, siekdama, kad būtų išmokėta draudimo išmoka, visa apimtimi atlyginanti remonto įmonės nustatytas sugadintos transporto priemonės atkūrimo išlaidas, privalėjo pagal draudimo sutarties sąlygas apie draudžiamąjį įvykį informuoti policijos pareigūnus. Pareiškėja, nevykdyma draudimo sutartyje nustatytų pareigų, „prisiėmė savo veiksmų riziką – tai yra, kad išmoka bus mokama, taikant 1 448,10 Eur limitą“.

Draudikas nurodė, jog draudimo sutarties sąlyga, suteikianti teisę draudėjui gauti ne didesnę nei 1 448,10 Eur draudimo išmoką, net ir tuo atveju, kai apie įvykį nepranešta policijai, yra įtvirtinta nepažeidžiant Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalies nuostatų. Draudikas pabrėžė, kad pranešimas apie įvykį teisėsaugos institucijoms užtikrina tinkamą ir objektyvų įvykio vietos ir įvykio aplinkybių užfiksavimą bei ištyrimą (teisėsaugos institucijos pareigūnai iš karto po įvykio apžiūrėtų įvykio vietą, užfiksuoję įvykio aplinkybes, surastų ir apklaustų įvykį mačiusius liudininkus bei galimai dėl įvykio atsakingus asmenis).

Draudikas nurodė, kad nagrinėjamu atveju nepranešimas policijos pareigūnams apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį turėjo įtakos objektyviam įvykio aplinkybių ištyrimui, kadangi, draudiko ekspertui įvertinus transporto priemonės „Ford Mondeo“ sugadinimų pobūdį ir pareiškėjos nurodytas deklaruojamo įvykio aplinkybes, draudikui kilo pagrįstų abejonių dėl pareiškėjos nurodyto 2016 m. gegužės 29 d. įvykio vyksmo ir padarytos žalos pobūdžio bei apimties sąsajų. Draudikas remiasi draudimo įmonės Transporto žalų skyriaus vadovo V. B. atliktu transporto priemonės „Ford Mondeo“ sugadinimų priežastinio ryšio su pareiškėjos deklaruotomis 2016 m. gegužės 29 d. įvykio aplinkybėmis vertinimu (toliau – Ekspertinis vertinimas), kuriame nurodoma, jog „sprogus pareiškėjos nurodytam statybinių putų balionėliui, aptaškymas statybinėmis putomis turėjo būti koncentruotas ties viena konkrečia automobilio puse, kuri būtų arčiau sprogsio batonėlio. Kuo toliau nuo sprogsio židinio, silpstant sprogstamajai galiiai galimų putų dėmių turėtų mažėti ar išvis nebūti. Kadangi didesni automobilio pažeidimai padaryti tik jo galinei dešinei pusei, darytina prielaida, kad putų batonėlio sprogsio židinyje turėjo būti ties galine dešine automobilio dalimi, tačiau tokiu atveju sunkiai galima paaiškinti gana ženkliai koncentruotus sugadinimus tiek priekine ir kairiąja automobilio dalimis, t. y., sprogus batonėliui ties galine dešiniąja automobilio dalimi techniniu požiūriu negalėjo būti aptaškytos automobilio kairės pusės abi durys ties savo horizontaliąja plokštuma, priekinis sparnas, priekinis bamperis bei variklio gaubtas, kadangi sprogsio bangą nuo šių išvardintų detalių sugadinimo turėjo uždengti pats automobilio kėbulas. Be to, batonėlio sprogsio metu, žiūrint iš sprogsio židinio, aptaškymas putomis būtų koncentruotas į skirtingas kryptis, ant automobilio turėtų būti daugiau horizontalios arba iš apačios į viršų nukreiptos krypties aptaškymo požymių. Tuo tarpu, apžiūros metu nustatyta, kad visų automobilio aptaškymo dėmių kryptis daugiau yra iš viršaus į apačią, kas sudaro prielaidą, jog aptaškymo židinyje turėjo būti gerokai aukščiau negu pats automobilis, o cheminės medžiagos daugmaž tolygiai krito ant automobilio iš viršaus į apačią. Tokie tolygūs aptaškymai iš viršaus neįtikėtini sprogus vienam statybinių putų batonėliui, o padarytų dėmių kryptis neatitinka pareiškėjos nurodytų aplinkybių“. Ekspertiniame vertinime pažymima, kad nedelsiant po 2016 m. gegužės 29 d. įvykio policijos pareigūnai neužfiksavo šio įvykio aplinkybių, o automobilis iš įvykio vietos buvo patrauktas, Atsižvelgiant į tai, nėra nustatyta tiksliai automobilį aptaškiosios medžiagos sudėtis, nėra užfiksuota tiksliai sprogsio židinio vieta, todėl techniniu požiūriu nustatyti tikslų žalos dydį nėra objektyvios galimybės. Remdamasis Ekspertiniame vertinime nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė, kad pareiškėjai į 2016 m. gegužės 29 d. eismo įvykio vietą neiškvietus policijos pareigūnų,

draudikui buvo užkirstas kelias įsitikinti pareiškėjos nurodytų deklaruojamo įvykio aplinkybių pagrįstumu.

Draudikas pabrėžė, kad pareiškėjos ginčijama draudimo sutarties sąlyga neapriboja draudėjo teisės pagal Taisyklių nuostatas apie įvykį pranešti policijai, ir tuo atveju, jeigu įvykis bus pripažintas draudžiamuoju, gauti draudimo išmoką. Priešingai, minėta draudimo sutarties sąlyga suteikia draudėjui teisę pasirinkti žalos atlyginimo mechanizmą – t. y. pranešti apie įvykį policijai ir, įvykį pripažinus draudžiamuoju, gauti nesumažintą draudimo išmoką, arba nepranešti policijai ir gauti draudimo išmoką iki draudimo sutartyje aiškiai nustatytos 1 448,10 Eur draudimo išmokos sumos. Draudikas, remdamasis Vilniaus apygardos teismo 2016 m. liepos 18 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 2A-1241-560/2016, suformuota praktika, nurodė, kad nagrinėjamu atveju draudikas įgijo teisę taikyti draudimo sutartyje nustatytą nuostolių atlyginimo ribojimą. Apibendrinamas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodytas aplinkybes, draudikas konstatavo, kad jis neturi pagrindo keisti priimto sprendimo dėl draudimo išmokos dydžio.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kyla dėl Automobilių savanoriškojo draudimo sutarties sąlygos, įtvirtinančios draudiko įsipareigojimo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią sugadintos apdraustos transporto priemonės remonto išlaidas, ribojimo iki 1 448,10 Eur nuostolio sumos nuostatas, aiškinimo ir taikymo bei draudiko sprendimo sumažinti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei „Ford Mondeo“ dėl 2016 m. gegužės 29 d. įvykio padarytą žalą, pagrįstumu.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, pažymėtinas pareiškėjos teigimas, kad draudimo sutarties sąlyga, nustatanti draudimo išmokos, atlyginančios žalą dėl apdraustos transporto priemonės sugadinimo, ribojimą iki 1 448,10 Eur sumos, paneigia draudimo sutarties esmę, kadangi šioje sąlygoje, be draudėjo pareigos kviesti į įvykio vietą policiją, yra įtvirtinta papildoma sąlyga, t. y. žalos dydžio kriterijus. Pareiškėja taip pat nurodė, kad draudikas nesilaikė Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 ir 8 dalyse įtvirtintų reikalavimų ir nepagrindė pareiškėjos padaryto draudimo sutarties sąlygos pažeidimo įtakos 2016 m. gegužės 29 d. įvykio administravimui ir dėl šio įvykio transporto priemonei „Ford Mondeo“ padarytos žalos dydžio įvertinimui. Draudikas, pateikdamas atsikirtimus dėl pareiškėjos nurodytų aplinkybių, pabrėžė, kad draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, užtikrino Automobilių savanoriškojo draudimo sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą. Draudikas nurodė nagrinėjamu atveju turėjęs teisinį pagrindą taikyti draudimo sutartyje nustatytą nuostolio atlyginimo ribojimą ir pabrėžė, kad pareiškėjos pareigos pranešti apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį policijai nevykdymas užkirto kelią draudikui atlikti išsamų ir objektyvų šio įvykio aplinkybių tyrimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad sutarties šalims nesutariant dėl sudarytos sutarties sąlygų turinio, sutarties sąlygos turi būti aiškinamos pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.193–195 straipsniuose įtvirtintas bendrąsias sutarčių aiškinimo taisykles, vadovaujantis sąžiningumo bei sisteminio sutarties sąlygų aiškinimo principais. Sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties šalių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes. Esminiai sutarčių aiškinimo principai – nagrinėti tikruosius sutarties šalių ketinimus ir aiškinti sutartį sąžiningai – lemia būtinybę aiškinant sutarties sąlygas įvertinti sutarties šalių elgesį, jų

subjektyvią nuomonę dėl sutarties sąlygų turinio ir tų sąlygų suvokimą sutarties sudarymo metu, tačiau kai šalių ketinimai nesutampa, būtina atsižvelgti ir į sutarties sąlygų lingvistinę reikšmę, nes sutarties teksto lingvistinė analizė gali padėti nustatyti, kurios šalies ketinimai atitinka sutarties lingvistinę prasmę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-146/2012; 2010 m. birželio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-288/2010).

Sistemiškai aiškinant Automobilių savanoriškojo draudimo sutarties sąlygas, pažymėtina, kad Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3 papunktyje, įtvirtinančiame draudėjo pareigų, atsitikus draudžiamajam įvykiui, nuostatas, numatyta, kad draudėjas apie atsitikusį įvykį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 1 dieną, privalo informuoti kompetentingas institucijas, tiriančias tokių įvykių aplinkybes arba šalinančias tokių įvykių padarinius (Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3.1.1 papunktis). Taisyklių 8.1.22 papunktyje nustatyta, kad draudikas neatlygina žalos apdraustam objektui, jeigu draudėjas arba jo įgaliotas asmuo įvykio metu arba iš karto po įvykio nedelsdamas nepranešė apie šį įvykį kompetentingoms valstybinėms institucijoms. Šis punktas netaikomas tuo atveju, jeigu žala padaroma eismo įvykio metu ir eismo įvykio dalyviai, vadovaudamiesi galiojančiais teisės aktais, nekviečia policijos į eismo įvykio vietą, bet tinkamai užpildo ir pasirašo eismo įvykio deklaraciją, kuri pateikiama draudikui. Automobilių savanoriškojo draudimo liudijime nustatyta, kad jeigu draudžiamasis įvykis nėra vagystė arba trečiųjų asmenų tyčinė veika, draudikas kompensuos nuostolius iki 1 448,10 Eur net jeigu įvykis nebuvo registruotas policijoje. Jeigu žala buvo padaryta eismo įvykio metu ir eismo įvykio dalyviai, laikydami teisės aktuose nustatytos tvarkos, užpildo ir pasirašo eismo įvykio deklaraciją, įvykio registruoti policijoje neprivaloma.

Atsižvelgiant į nurodytas draudimo sutarties sąlygas ir aiškinant draudimo sutartį, kaip vientisą dokumentą, darytina išvada, kad draudimo liudijime įtvirtinta draudimo sutarties sąlyga individualizuoja draudimo apsaugos apimtį (iki 1 448,10 Eur), jeigu draudėjas nevykdo Bendrosiose draudimo sutarties sąlygose nustatytos pareigos apie įvykį pranešti policijai. Taikant lingvistinės analizės metodą ir vertinant draudimo liudijime įtvirtintos draudimo sutarties sąlygos gramatinę išraišką ir lingvistinę prasmę, pažymėtina, jog minėtoje draudimo sutarties sąlygoje aiškiai nustatyta, jog draudimo apsaugos iki 1 448,10 Eur ribojimas netaikomas tuo atveju, jei pagal teisės aktus leidžiama į eismo įvykio vietą nekviesti policijos pareigūnų, o įvykus draudžiamiesiems įvykiams „vagystė“ ir „trečiųjų asmenų veika“ ir draudėjui apie šiuos įvykius nepranešus policijai, taikomi draudimo išmokai Taisyklėse numatyti teisiniai padariniai.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo apsauga nustatoma draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, o draudimo liudijime nurodomos individualios sąlygos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014, 2006 m. gegužės 3 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-315/2006, 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-257/2009). Nagrinėjamu atveju draudiko įsipareigojimo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią sugadintos apdraustos transporto priemonės remonto išlaidas, ribojimo iki 1 448,10 Eur nuostolio sumos sąlyga yra įtvirtinta draudimo liudijime. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudimo sutarties šalys, sudarydamos draudimo sutartį, dėl pareiškėjos ginčijamos draudimo sutarties sąlygos taikymo susitarė individualiai.

Remiantis CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šalys gali būti privalomos tik tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią. Nagrinėjamu atveju pareiškėja neginčija aplinkybių, kad ji, sudarydama draudimo sutartį, išreiškė valią dėl draudimo liudijime įtvirtintos draudimo sutarties sąlygos taikymo ir sutiko, kad individuali draudimo sutarties sąlyga būtų draudimo sutarties dalimi. Svarbu pažymėti, kad Automobilių savanoriškojo draudimo liudijime yra nurodyta, kad pareiškėja, pasirašydama draudimo sutartį ir sumokėdama draudimo įmoką, patvirtina, jog „prieš sudarant draudimo sutartį ji su draudimo sutarties sąlygomis buvo supažindinta, jų turinys yra aiškus ir kad pareiškėja pritaria draudimo sutarties sąlygoms“. Nagrinėjamu atveju Lietuvos bankui pateikti faktiniai duomenys taip pat patvirtina, kad pareiškėja draudimo sutarties sudarymo metu išreiškė sutikimą ir dėl standartinių draudimo sutarties sąlygų draudimo sutarčiai taikymo. Draudimo

liudijime aiškiai nurodyta, kad draudimo sutarčiai yra taikomos Taisyklės ir Bendrosios draudimo sutarties sąlygos (nurodyta standartinių draudimo sutarties sąlygų redakcija). Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad visos Taisyklėse ir Bendrosiose draudimo sutarties sąlygose įtvirtintos nuostatos, taip pat ir nuostatos dėl draudėjo pareigų, atsitikus draudžiamajam įvykiui, pranešti kompetentingoms institucijoms vykdymo, pareiškėjai yra privalomos ir turi būti taikomos.

Svarbu pažymėti, kad tarp pareiškėjos ir draudiko sudaryta draudimo sutartis yra ir vartojimo sutartis, todėl be draudėjo supažindinimo su draudimo sutarties sąlygomis reikalavimų vykdymo draudikui keliami reikalavimai užtikrinti standartinių draudimo sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, pateiktas sąvokas kiek įmanoma aiškiau atskleidžiant ir konkretizuojant. Jeigu sutarties sąlygos vis dėlto suformuluojamos neaiškiai ir jeigu pagal sutarčių aiškinimo taisyklės aiškinant sutartį kyla abejonių, sutarties sąlygos turi būti aiškinamos sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies nenaudai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008).

Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus apygardos teismas nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 2A-1241-560/2016, kurioje draudėjas, sudaręs draudimo sutartį tomis pačiomis draudimo sutarties sąlygomis, kuriomis sudaryta pareiškėjos ir draudiko draudimo sutartis, ginčijo draudimo apsaugos ribojimą iki 1 448,10 Eur nuostolio sumos nustatančią draudimo sutarties sąlygą, vertino, ar draudimo sutarties sąlygos, įtvirtinančios draudėjo pareigą apie draudžiamąjį įvykį informuoti kompetentingas institucijas ir nustatančios šios pareigos nevykdymo teisinius padarinius draudimo išmokai, yra skaidrios, t. y. ar draudimo sutarties sąlygos yra aiškios ir suprantamos vartotojui (Vilniaus apygardos teismo 2016 m. liepos 18 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-1241-560/2016). Vilniaus apygardos teismas, draudimo sutartį aiškindamas pagal CK 6.193–195 straipsniuose įtvirtintas bendrąsias sutarčių aiškinimo taisykles, konstatavo, kad draudimo apsaugos ribojimą nustatančią draudimo sutarties sąlygą sistemiskai aiškinant su Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3.1.1 papunkčio ir Taisyklių 8.1.22 papunkčio nuostatomis, darytina išvada, jog draudimo apsaugos ribojimą nustatančios draudimo sutarties sąlygos lingvistinė išraiška yra aiški ir ji individualizuoja lingvistiškai aiškias standartines draudimo sutarties sąlygas, todėl ji neturi būti aiškinama vartotojo pageidaujama būdu.

Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju reikšminga aplinkybė laikytina aplinkybė, kad draudimo apsaugos iki 1 448,10 Eur nuostolio sumos ribojimą nustatanti draudimo sutarties sąlyga yra įtvirtinta draudimo liudijime, todėl ji pagal išraiškos būdą ir formuluotę negali būti vertinama kaip netikėta. Kadangi nėra pagrindo teigti, jog pareiškėja, sudarydama draudimo sutartį, negalėjo protingai tikėtis, jog tuo atveju, kai ji apie draudžiamąjį įvykį, kuris nėra vagystė ar trečiųjų asmenų tyčinė veika, neinformuos policijos pareigūnų (išskyrus teisės aktuose nustatytas išimtis) draudimo išmoka bus mažinama iki 1 448,10 Eur nuostolio sumos, pažymėtina, kad individualiai aptarta ir aiškiai suformuluota draudimo sutarties sąlyga neturi būti aiškinama pareiškėjos pageidaujama būdu, kaip pažeidžianti šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą pareiškėjos nenaudai.

Atsižvelgiant į kitas pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kad draudimo sutarties sąlygos turi būti aiškinamos pareiškėjos naudai, pažymėtina, kad pareiškėja šias aplinkybes grindė teiginiu, jog draudimo sutartimi draudėjui įtvirtinama pareiga, žalai dėl draudžiamąjo įvykio siekiant arba viršijant 1 448,10 Eur, pranešti apie įvykį policijai. Pareiškėjos teigimu, draudėjas, nebūdamas profesionalus žalų ekspertas, sudaręs draudimo sutartį prisijungimo būdu pagal standartines draudimo sutarties sąlygas, neturi galimybių įvertinti būsimos žalos dydžio, kurį galima nustatyti tik atlikus transporto priemonės remonto darbus.

Pažymėtina, kad draudimo taisyklėse yra aiškiai nurodyta, jog draudėjas, atsitikus draudžiamajam įvykiui, visais atvejais į šio įvykio vietą privalo kvieti policijos pareigūnus. Draudimo liudijime nustatyta, kad tuo atveju, jeigu draudėjas į draudžiamąjo įvykio vietą nekviečia policijos pareigūnų, draudėjo patirtų nuostolių suma ribojama 1 448,10 Eur dydžiu. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, jog pareiškėjos nurodytos aplinkybės, kad individualiai aptarta draudimo

sutarties sąlyga įpareigoja draudėją, įvykus draudžiamajam įvykiui, įvertinti žalos dydį, todėl toks draudimo apsaugos ribojimas paneigia draudimo sutarties esmę, yra nepagrįstos.

Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad individualiose ir standartinėse draudimo sutarties sąlygose įtvirtintos nuostatos dėl draudėjo pareigos kviešti policiją į draudžiamąjį įvykio vietą neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis, leidžiančiomis nustatytais atvejais ir sąlygomis į eismo įvykio vietą nekviesti policijos pareigūnų (Lietuvos Respublikos saugaus eismo keliais įstatymas, Kelių eismo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950), kadangi draudimo liudijime įtvirtintoje draudimo sutarties sąlygoje ir Taisyklių 8.1.22 papunktyje nustatyta, jog teisiniai padariniai dėl nepranešimo apie įvykį policijai netaikomi tuo atveju, kai žala padaroma eismo įvykio metu ir eismo įvykio dalyviai, laikydami teisės aktuose nustatytos tvarkos, užpildo ir pasirašo eismo įvykio deklaraciją.

Atsižvelgiant į draudimo sutartyje įtvirtintos draudėjo pareigos apie draudžiamąjį įvykį pranešti policijai pobūdį, svarbu pažymėti, kad draudėjui apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, nepranešus policijai, apsunkinama draudiko galimybė objektyviai išsiaiškinti įvykio aplinkybes, užkirsti kelią sukčiavimui, siekiant neteisėtai gauti draudimo išmoką, atvejams, įgyvendinti CK 6.1015 straipsnio 1 dalyje numatytą subrogacijos teisę į žalą padariusį asmenį ir kt.

Vertinant pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kad draudikas pareiškėjos draudimo sutarties sąlygos apie draudžiamąjį įvykį pranešti policijai pažeidimo nevertino draudžiamąjį įvykį ir nuostolio dydį lėmusių priežasčių ir kitų reikšmingų aplinkybių kontekste ir kad įrodymais nepagrindė draudimo sutarties pažeidimo įtakos 2016 m. gegužės 29 d. įvykio administravimui ir žalos dydžio nustatymui, pažymėtina, kad draudimo santykių ypatumai lemia šių santykių dalyvių pareigą ypač glaudžiai bendradarbiauti ir kooperuotis, padedant įgyvendinti vienas kitam savo teises bei vykdyti pareigas (CK 6.38 straipsnio 3 dalis, 6.200 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. sausio 31 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-16/2011). Draudimo sutartį, kaip ir bet kurią kitą sutartį, jos šalys privalo vykdyti tinkamai ir sąžiningai (CK 6.38 straipsnio 1 dalis, 6.200 straipsnio 1 dalis). Draudimo sutartyje įtvirtinto draudėjo įpareigojimo pranešti policijai apie draudžiamąjį įvykį tikslas – kvalifikuotai užfiksuoti draudžiamąjį įvykio faktą ir aplinkybes.

Nagrinėjamu atveju draudikas Lietuvos bankui pateiktu dėl 2016 m. gegužės 29 d. įvykio apdraustai transporto priemonei padarytos žalos priežastinio ryšio su pareiškėjos deklaruotomis šio įvykio aplinkybėmis ekspertiniu vertinimu pagrindė, kad pareiškėjos sutartinės pareigos į 2016 m. gegužės 29 d. įvykio vietą iškviešti policijos pareigūnus nevykdymas turėjo įtakos objektyviam draudiko šio įvykio aplinkybių ištyrimui ir žalos dydžio įvertinimui. Šiame kontekste svarbu pažymėti, jog be pareiškėjos pateiktų paaiškinimų apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį žalos byloje nėra jokių kitų faktinių duomenų, reikšmingų pareiškėjos nurodytų aplinkybių pagrįstumui įvertinti ir šioms aplinkybėms objektyviai ir išsamiai iširti. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju pareiškėja, pažeidusi sutartinę prievolę pranešti policijai apie draudžiamąjį įvykį, užkirto kelią draudikui išsamiai iširti 2016 m. gegužės 29 d. įvykį ir tiksliai nustatyti dėl įvykio apdraustai transporto priemonei padarytą žalą.

Atsižvelgiant į pareiškėjos paaiškinimus, jog draudikas, vertindamas pareiškėjos sutartinės prievolės nevykdymo pobūdį ir mažindamas draudimo išmoką proporcingai pagal pažeidimo reikšmingumą, privalėjo įvertinti aplinkybę, kad draudiko ekspertas atliktos sugadintos transporto priemonės apžiūros metu neinformavo pareiškėjos apie pareigą apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį pranešti policijai, pažymėtina, kad Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3.1.1 papunktis įpareigoja draudėją nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 1 dieną, informuoti kompetentingas institucijas apie įvykį. Todėl, remiantis draudimo sutarties sąlygomis, darytina išvada, kad pareiškėjos pranešimas apie 2016 m. gegužės 29 d. įvykį policijai po draudiko eksperto 2016 m. gegužės 31 d. sugadintos transporto priemonės apžiūros nebūtų teisiškai reikšmingas sprendžiant klausimą dėl draudimo išmokos sumažinimo pagrįstumo. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad draudiko ekspertas 2016 m. gegužės 31 d. transporto priemonės „Ford Mondeo“ apžiūros metu neturėjo pareigos papildomai informuoti pareiškėjos apie tai, kad pareiškėjai nesikreipus į policiją bus taikomas draudimo sutartyje nustatytas nuostolių atlyginimo ribojimas.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad pareiškėjai neįvykdžius draudimo sutartyje įtvirtintos ir 2016 m. gegužės 29 d. įvykio administravimui bei žalos dydžio nustatymui reikšmingos pareigos per Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų 7.3.1.1 papunktyje numatytą terminą apie įvykį pranešti policijai, draudikas, vadovaudamasis individualiai aptarta draudimo sutarties sąlyga, kurioje aiškiai ir nedviprasmiškai yra nustatytos draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos ribos, turėjo pagrindą nuostolį sumažinti iki 1 447,10 Eur sumos. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad pareiškėjos reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, visa apimtimi atlyginančią UAB „Autocentras“ apskaičiuotas automobilio „Ford Mondeo“ remonto išlaidas, yra atmestinas, kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos R. M. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius